

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ:

ΟΙ ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

ΣΚΟΠΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Σκοπός του κεφαλαίου αυτού είναι να κατανοήσουμε τις χρωματικές αρμονίες μέσα από τις διάφορες χρωματικές κλίμακες.

7.1 ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ-ΧΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΔΙΣΚΟΣ**Εικόνα 50**

Η Χρωματική κλίμακα του φάσματος.

Στη ζωγραφική η λέξη κλίμακα αντιστοιχεί στη διαδοχή φασματικών χρωμάτων. Αυτό είναι βασισμένο στην ιδέα ότι αυτή η διαδοχή των χρωμάτων, όταν διαχέεται το φως, παρουσιάζει μια τέλεια συνέχεια.

Επίσης το νόημα της λέξης κλίμακα δεν αναφέρεται μόνο στην εν σειρά διαδοχή των χρωμάτων του φάσματος αλλά και σε ένα μέρος του φάσματος (δηλ. σε ένα συγκεκριμένο χρώμα) που αναλύεται σε μια κλίμακα ή ποικιλία διαφορετικών τονικοτήτων (εντάσεις φωτός, ποσότητα λευκού - μαύρου).

Εικόνα 51

Κλίμακα των κίτρινων η οποία μπορεί να απεικονιστεί και από μια κλίμακα γκριζών τόνων.

Γι' αυτό το λόγο μπορούμε να καταλήξουμε στο ακόλουθο συμπέρασμα:

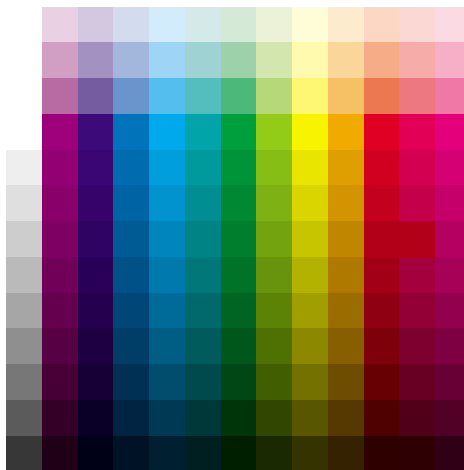
Κλίμακα είναι οποιαδήποτε διαδοχή χρωμάτων ή τόνων, σε τέλεια κατάταξη εν σειρά.

7.2 ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ

Υπάρχουν 4 είδη χρωματικών κλιμάκων:

- ✓ η μελωδική κλίμακα
- ✓ η απλή αρμονική κλίμακα
- ✓ η αρμονική κλίμακα των ψυχρών χρωμάτων
- ✓ η αρμονική κλίμακα των θερμών χρωμάτων

Η κάθε μια από αυτές τις κλίμακες διέπεται από κανόνες που, αν τους ακολουθήσουμε, δημιουργούμε μια όμορφη χρωματικά εικόνα.

Εικόνα 52

Στα 12 χρώματα του χρωματικού κύκλου αντιστοιχούν 12 τόνοι του γκρι με ανάλογη φωτεινότητα.

7.2.1 ΜΕΛΩΔΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

Η μελωδική κλίμακα συντίθεται από ένα και μοναδικό χρώμα σε δυο διαφορετικούς τόνους που περιέχει το λευκό και το μαύρο.

Είναι η πιο απλή χρωματική κλίμακα. Το λευκό και το μαύρο, όταν αναμιχθούν μεταξύ τους δίνουν διάφορους τόνους του γκρι.

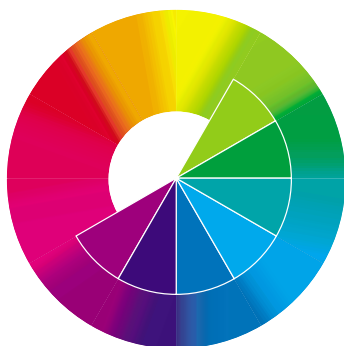
Το λευκό και το μαύρο, όταν αναμειχθούν το κάθε ένα ξεχωριστά με ένα χρώμα, τροποποιούν την απόχρωσή του και δίνουν ένα κάπως διαφορετικό χρώμα (πιο φωτεινό, πιο σκοτεινό).

7.2.2 ΑΠΛΗ ΑΡΜΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

Μια απλή αρμονική κλίμακα αποτελείται από ένα χρώμα (ή χρωματική δεσπόζουσα) που συνοδεύεται από άλλα τρία χρώματα αντίθετης απόχρωσης, έτσι που να δημιουργείται μια ομάδα από την οποία προκύπτει ένας νέος χρωματισμός.

Μεγάλη ποικιλία από τόνους και εντάσεις χρωμάτων προστατεύουν το έργο από το να δείχνει μονότονο και δίνουν έμφαση στη χρωματική δεσπόζουσα.

Όμως, εδώ πρέπει να θυμόμαστε πάντα και να προσέχουμε ιδιαίτερα τον έξης κανόνα: Δύο συμπληρωματικά χρώματα που έχουν ίδιες τονικότητες είναι εντελώς ασύμβατα στην εναρμόνιση.

Εικόνα 54
Ψυχρή κλίμακα

Εικόνα 55
Θερμή κλίμακα

Έτσι, αν δύο συμπληρωματικά χρώματα του ίδιου τόνου και της ίδιας έντασης συνδυαστούν, τότε τονίζουν το ένα το άλλο! Το μάτι δονείται γρήγορα από το ένα χρώμα στο άλλο και αυτό είναι μάλλον δυσάρεστο. (π.χ. πράσινο και κόκκινο της ίδιας τονικότητας είναι ασύμβατα).

7.2.3 ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΘΕΡΜΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΡΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

Οι αρμονικές κλίμακες μπορούν να είναι κλίμακες ψυχρών και θερμών χρωμάτων. Η ψυχρή χρωματική κλίμακα συντίθεται κυρίως από πράσινα, μπλε και βιολετί χρώματα (κυρίως στις ψυχρές αποχρώσεις τους).

Η θερμή κλίμακα συντίθεται κυρίως από κόκκινα, κίτρινα, ανοιχτά (θερμά) πράσινα και θερμά βιολετί.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Κλίμακα είναι οποιαδήποτε διαδοχή χρωμάτων ή τόνων σε τέλεια κατάταξη εν σειρά. Υπάρχει η μελωδική κλίμακα (μονοχρωματική) και η απλή αρμονική κλίμακα ψυχρών και θερμών χρωμάτων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- ① Ένα φθινοπωρινό τοπίο έχει θερμά χρώματα. Αναφέρετε ποια.
- ② Η θάλασσα το χειμώνα έχει ψυχρό μπλε χρώμα. Περιγράψτε το όσο μπορείτε και συγκρίνέτε το με το χρώμα της θάλασσας, ένα καλοκαιρινό μεσημέρι.
- ③ Συμπληρώστε τα κενά:
 - ↳ Οποιαδήποτε διαδοχή χρωμάτων ή τόνων, σε τέλεια κατάταξη εν σειρά είναι.....
 - ↳ Η κλίμακα ενός συγκεκριμένου χρώματος είναι διαφορετικές τονικότητες του. Τις πετυχαίνουμε προσθέτοντας/αφαιρώντας.....
- ④ Διαβάστε τις παρακάτω προτάσεις και κυκλώστε το Σ (Σωστό) ή το Λ (Λάθος).

Η μελωδική κλίμακα αποτελείται από ένα χρώμα και μαύρο.

Σ Λ

Δυο συμπληρωματικά χρώματα που έχουν τις ίδιες τονικότητες, είναι συμβατά στην αρμονική κλίμακα.

Σ Λ
- ⑤ Επιλέξτε τη σωστή απάντηση:
 - ↳ Η απλή αρμονική κλίμακα θερμών χρωμάτων συντίθεται από:
 - α) κόκκινα, κίτρινα, πράσινα.
 - β) κόκκινα, κίτρινα, θερμά πράσινα.
 - γ) πράσινα, μπλε, βιολετί.
 - ↳ Το πορτοκαλοκόκκινο είναι:
 - α) ψυχρό χρώμα, β) θερμό χρώμα, γ) μελωδικό χρώμα.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

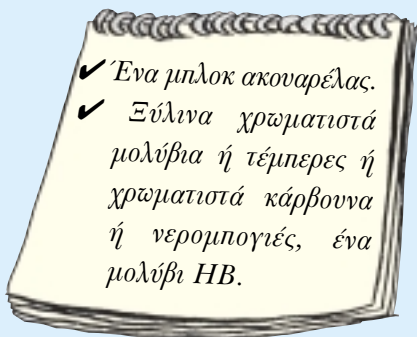
15η ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΣΚΗΣΗ:

ΘΕΡΜΑ - ΨΥΧΡΑ - ΧΡΩΜΑΤΑ

Στόχος: Να κατανοήσουν οι μαθητές ποια είναι ψυχρά και ποια είναι θερμά χρώματα και ποιες είναι οι ιδιότητές τους.

Θεωρητικό μέρος: Διαβάστε για τα θερμά και ψυχρά χρώματα.

Υλικά:

Πορεία:

✎ Σε μια ακουαρέλα φτιάξτε δύο τετράγωνα. Χρωματίστε το ένα κόκκινο και το άλλο γαλάζιο - γκρι. Ποιο φαίνεται μεγαλύτερο, ποιο φαίνεται κοντινότερο;

✎ Σχεδιάστε δύο τετράγωνα. Μέσα σε καθένα από αυτά σχεδιάστε ένα κύκλο. Χρωματίστε και τους δυο κύκλους κόκκινους. Χρωματίστε το ένα φόντο (το ένα τετράγωνο) μαύρο. Το άλλο αφήστε το λευκό. Ποιος από τους δύο κόκκινους κύκλους σας φαίνεται πιο ζωντανός;

✎ Σχεδιάστε όπως προηγουμένως δύο τετράγωνα και μέσα σε κάθε ένα από αυτά έναν κύκλο. Το ένα τετράγωνο με τον κύκλο του χρωματίστε το με θερμά χρώματα (Κόκκινο, κίτρινο, πορτοκαλί κ.λ.π) και το άλλο με ψυχρά χρώματα (Πράσινο, μπλε, μοβ κ.λ.π). Παρατηρήστε ότι, ενώ αντικειμενικά τα δύο σκίτσα έχουν τις ίδιες διαστάσεις, τα χρώματα δημιουργούν ψευδαισθήσεις μεγέθους και απόστασης.

Παρατηρήσεις: Παρατηρήστε την εργασία συνολικά στο τέλος και πώς αλλάζουν οι ιδιότητες των χρωμάτων. Καταγράψτε τις παρατηρήσεις σας.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ποιες είναι οι ιδιότητες των θερμών και των ψυχρών χρωμάτων;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

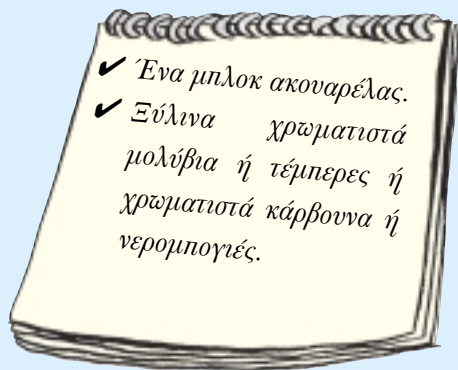
16η ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

ΘΕΡΜΗ – ΨΥΧΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

Στόχος: Να κατανοήσουν οι μαθητές τις διαφορές της θερμής και της ψυχρής κλίμακας.

Θεωρητικό μέρος: Διαβάστε για την απλή αρμονική κλίμακα των θερμών και ψυχρών χρωμάτων.

Υλικά:

Πορεία: Προσπαθήστε να ζωγραφίσετε αφαιρετικά (μινιμαλιστικά) ένα καλοκαιρινό τοπίο με θερμά χρώματα (θερμή κλίμακα) και ένα χειμωνιάτικο τοπίο με ψυχρά χρώματα (ψυχρή κλίμακα). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κάρτες από ένα καλοκαιρινό τοπίο (μια παραλία) ή ένα χειμωνιάτικο τοπίο (μια χιονισμένη πλαγιά).

Παρατηρήσεις: Παρατηρήστε την αίσθηση κρύου και απόστασης που δίνουν τα ψυχρά χρώματα. Παρατηρήστε την αντίθετη αίσθηση που δίνουν τα θερμά χρώματα.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ποια χρώματα συνθέτουν τη θερμή αρμονική κλίμακα και ποια την ψυχρή αρμονική κλίμακα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΕΡΓΑΣΙΑ

Χωριστείτε σε δύο ομάδες

1η ομάδα:

Επισκεφθείτε μια βιβλιοθήκη και βρείτε τον πίνακα του Μιχαήλ Αγγέλου «Παναγία με το Χριστό». Παρατηρήστε πως όλοι οι τόνοι έχουν δημιουργηθεί με το κίτρινο χρώμα. Παρουσιάστε το στην τάξη.

2η ομάδα:

Φωτοτυπήστε ένα πρόσωπο από ένα περιοδικό. Μοιράστε μια φωτοτυπία σε κάθε συμμαθητή σας. Στη συνέχεια ζωγραφίστε πάνω σε αυτό, δημιουργώντας μια προσωπογραφία στη μελωδική κλίμακα. Παρουσιάστε το στην τάξη.